

[RO] romanian

COUNTRY REPORT ROMANIA

IMPRINT

Copyright SUNIA GEEL project consortium © 2013
Daphne Project JUST/2009/DAP3/AG/1235
Project workstream 1

SUNIA GEEL – Prevent and combat violence
against children, young people and women and to
protect victims and groups at risk

For further informations please visit:
www.suniageel.eu

PROJECT- COORDINATOR

Exchange House
National Travellers Service
Great Strand Street 61
Dublin 1, Ireland
www.exchangehouse.ie
info@www.exchangehouse.ie

Sunia Geel

Daphne Project JUST/2009/DAP3/AG/1235

Prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor, adolescenților și femeilor precum și protecția victimelor și grupurilor de risc

VIOLENȚA DOMESTICĂ ÎN ROMÂNIA RAPORT NAȚIONAL 2011

ÎN COLABORARE
CU

Cu sprijinul financiar al Programului
Daphne III al Comisiei Europene

Cu sprijinul financiar al Programului
Daphne III al Comisiei Europene

VIOLENȚA DOMESTICĂ ÎN ROMÂNIA

RAPORT NAȚIONAL 2011

CUPRINS

	Pagina
1. Cadrul legislativ	2
1.1. Acte normative	2
1.2. Definiția violenței în familie	2
1.3. Tipuri de violență	3
1.4. Accesul victimelor violenței domestice la asistența juridică gratuită	4
2. Nivelul politic	6
2.1. Situația demografică	6
2.2. Situația economică	7
2.3. Situația ocupării forței de muncă	8
2.4. Evoluția săraciei	8
2.5. Politică în 2010	12
3. Nivelul socio-cultural	17
3.1. Unele mișuri referitoare la violența în familie	17
4. Nivelul individual	18
4.1. Lucrători sociali și furnizori de servicii	18
4.2. Victime	20
5. Concluzii	25
Bibliografie	27

1. CADRUL LEGISLATIV

1.2. Acte normative

Violența în familie a devenit un subiect de dezbatere publică în România numai după anul 1995. **Constituația României**, articolul 23,24 prevede că nimeni nu poate fi supus la tortură sau orice fel de pedeapsă, sau de tratament inuman.

Legea nr. 217/2003 definește violența în familie ca fiind orice acțiune fizică sau verbală făcută în mod intenționat de către un membru al familiei împotriva altui membru al aceleiași familii, care provoacă o suferință fizică, psihică sexuală, sau care aduce orice prejudiciu material. Legea prevede, de asemenea, obligația ministerelor și a altor autorități centrale de specialitate pentru a desemna personalul de specialitate, în scopul definirii cazurilor de violență în familie (articolele 5 și 6).

Legea prevede cooperarea între autoritățile locale și ONG-uri, precum și implicarea comunității locale în sprijinirea întregii acțiuni de combatere și prevenire a acestui fenomen (articolul 7). Legea creează la nivel național o instituție denumită **Agentia Nationala pentru Protectia Familiei**, cu atribuții în elaborarea, implementarea și aplicarea unei strategii naționale în domeniul violenței în familie.

Agentia trebuie să finanțeze sau să co-finanțeze programe specifice din domeniul de apărare și consolidare a familiei, precum și îngrijirea și protecția victimelor violenței în familie. (Articolul 9, paragraful 1, litera c).

Legea nr. 211/2004 reglementează unele dispoziții de informare pentru victimele infracțiunii cu privire la drepturile lor, precum și de consiliere psihologică, asistență gratuită juridică și compensație financiară acordată de către stat victimelor infracțiunilor.

Legea nr. 202/2002 a fost prima lege din România cu reglementări explicite în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați.

Legea nr. 272/2004 reglementează cadrul legal privind respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copiilor.

Ordinul nr. 384/306/993 din 2004 pentru aprobarea **Procedurilor privind cooperarea în prevenirea și monitorizarea cazurilor de violență în familie**.

Prezentul ordin inter-ministerial reglementează cooperarea în prevenirea și monitorizarea cazurilor de violență în familie între aceste trei ministere cu atribuții în domeniu, respectiv: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Administrației și Internelor. Articolul 2 din Anexa 1 identifică instituțiile locale care vor semna protocoale de cooperare, în scopul de a preveni și monitoriza cazurile de violență în familie: sediul Jandarmeriei, departamentele de sănătate publică, departamentele de solidaritate și dialog social, familie și protecție socială, prin departamentele sale de combatere a violenței în familie precum și a unităților de prevenire a violenței. Prin aceste protocoale de cooperare vor fi stabilite activitățile de la nivel local. (Articolul 3).

1.2 Definiția violenței în familie

Definiția din **Legea nr. 217/2003** pentru prevenirea violenței în familie (în România violența în familie) este următoarea :

"(1) Violența în familie reprezintă orice acțiune fizică sau verbală făcută cu intenție de către un membru al familiei împotriva altui membru al aceleiași familii, care dezvoltă o suferință fizică, psihologică, sexuală, sau un prejudiciu material."

(2) În conformitate prin violența în familie se înțelege, de asemenea, împiedicarea femeii de a exercita drepturile sale fundamentale și a libertăților sale .

(3) Legea prevede, de asemenea, noțiunea de membru al familiei: soț, ruda, sau relație similară între ele, similar cu soțul și soția, sau relația dintre părinți și copii, dovedite de ancheta socială.

Conceptul de "violență în familie" este foarte mare și cuprinde violența domestică (înțeleasă ca violența între parteneri, fiind soț și soție sau concubine), dar, de asemenea, violența împotriva copiilor, persoanele în vârstă sau a altor rude.

În ceea ce privește violența în familie după unele ONG-uri, care au lucrat în România în acest domeniu, această reprezintă atacuri repetate de forță și fizice, atacuri sexuale, psihologice pe care o persoană le practică cu partenerul, în scopul de a controla și domina el / ea, utilizând forța și / sau profitând de incapacitatea de a se apăra a victimei, care apare în raportul de cuplu. Abuzurile de ordin economic și social sunt, de asemenea, luate în considerare.

1.3. Tipuri de violență

Violența în familie are forme diverse, mai mult sau mai puțin vizibile, cum ar fi: fizică, psihologică, violența sexuală, economică și socială. Persoanele violente manifestă o serie de comportamente repetitive, agresive (rareori violența se manifestă printr-un singur incident), în câteva acțiuni corective combinate cu atacul, de diferite tipuri. Violența în familie are unele caracteristici care îl fac diferit de alte tipuri de violență, apar accidental sau în alte contexte și are o dinamică, sau un ciclu special de manifestări bazate pe tipul de relație care există între victima și făptuitor. Este un fenomen grav sau o problemă care ține de comunitate, o problemă socială și o problemă de sănătate publică, care afectează în principal femeile (95% din toate victimele violenței în familie sunt femei).

Violența fizică constă în contactele fizice dureroase, inclusiv intimidarea fizică a victimei. În general vorbind, victime ale violenței în familie sunt obiectul a numeroase acțiuni repetate de agresiune în timpul coabitării. Efectele imediate ale violenței fizice sunt: lovituri pe corp, provocând handicapuri sau chiar moartea victimei. Cu timpul victimele violenței în familie suferă de boli cronice gastro-intestinale, afecțiuni psiho-somatice, tulburări nutriționale și de stres post-traumatic.

Violența fiziologică/ fizică (include violența emoțională și verbală)

Definiție, de asemenea, ca "abuz emoțional", violența psihologică este folosită pentru a manipula și controla; efectul este cumulativ în timp, cu consecințe grave pentru o lungă perioadă de timp pentru victima. Literatură de specialitate indică faptul că acest tip de violență este un factor central în abuzul de familie, în cadrul abuzului inter-familial.

Violența sexuală / abuzul sexual constă în orice contact sexual nedorit de partener, sau de faptul că, în acest caz partenerul nu se poate exprima și nu-și da acordul.

Violența economică reprezintă scăderea resurselor și autonomiei victimei prin controlul resurselor financiare și al accesului sau la bani, obiecte personale, produse alimentare, mijloace

de transport, telefon, precum și alte resurse de protecție sau îngrijire de care făptuitorul ar putea beneficia sau profita.

Violența socială reprezintă o formă de violență psihologică pasivă, care constă în controlul victimei, în izolarea sa de familie sau de prieteni, sau în procesul de monitorizare al activităților sale și care rezultă din întreruperea sau insuficiența relațiilor sociale, precum și din restricțiile la accesul de informații sau asistență.

1.4. Accesul victimelor violentei în familie la asistența juridică gratuită

Pe lângă lipsa de informații juridice, costurile necesare pentru a începe un proces împotriva făptuitorului reprezintă un obstacol important pentru victima violenței în familie. Acesta este motivul pentru care asistența juridică / judiciară a victimelor trebuie să fie liberă.

Legea nr.211/2004 privind unele **Dispoziții cu privire la protecția victimelor de la infracțiuni**, la articolul 18 din Lege, prevede următoarele condiții pentru acordarea de asistență juridică gratuită:

(I) persoana vătămată pentru a fi considerată victimă unei tentații la infracțiunea de omor, omor calificat și omor deosebit de grav, prevăzute la articolele 174-176 din Codul penal, sau o infracțiune de vătămare corporală gravă prevăzută de articolul 182 din Codul penal, și infracțiune intenționată care a avut ca rezultat vătămare corporală gravă a victimei, o infracțiune de viol, acț sexual cu un minor și perversiune sexuală prevăzută de articolele 197, 198 și 201, 2-5 paragrafe din Codul Penal);

(II) venitul lunar pe membru de familie al victimei ar trebui să fie cel puțin egal cu salariul de bază minim brut din economie stabilit pentru anul în care victima a scris cererea de asistență juridică gratuită.

Din articol se pare că trebuie să se indice faptul că vorbim despre asistență acordată în cursul procesului penal având ca obiect infracțiunea a cărei victimă a fost solicitantul, atât în parte penală, cât și în parte civilă.

Cu condiția ca victima să fie anunțată autoritățile penale sau de judecată, la 60 de zile de la infracțiune reprezintă o restricție de exercitare a acestui drept, creând astfel un regim mult mai sever decât cel inclus în Codul de procedură penală. Introducerea acestui termen a fost privită la fel de favorabil de către profesioniștii din sistemul judiciar ca impunând o obligație de diligență victimei, dar a fost criticată de către specialiști, care sunt conștienți de impactul la nivel psihologic și anume într-o relație abuzivă.

Spre deosebire de regimul prevăzut de Codul de Procedură Penală, cererea cerută de către victimă, în conformitate cu Legea nr.211/2004 are un regim special. Victima poate menționa că el / ea are deja un avocat a cărui onorariu va fi total sau parțial acoperite de sumele alocate pentru acest scop, spre deosebire de alte situații în care el / ea nu are această posibilitate, avocatul fiind desemnat de către barou. Valoarea sumelor alocate în acest scop este egală cu două salarii de bază minime brute ale economiei, mai mari decât cele ale onorariilor primite de avocații desemnați de către barouri, în conformitate cu articolul 173 din Codul de procedură

Penala. Fondurile sunt acordate de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului de Justiție. Pe langa cererile de asistență juridica grațuită pentru executarea deciziilor juridice sunt și libere de taxe de timbru.

Legea stabilește condițiile în care se poate înregistra o astfel de cerere. În același timp, această lege prevede ca, odată cu cererea de acordare a unei asistențe judiciare gratuite petentul trebuie să furnizeze anexele de copii ale documentelor justificative care să documenteze datele scrise în cererea și pentru toate documentele pe care victima le considera a fi relevante pentru rezolvarea cererii.

Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violentei în familie

Legea prevede acordarea de asistență juridică numai victimelor care au fost admise într-un adăpost. Articolul 24 alineatul 2 din Lege încearcă să adreseze două necesități adesea găsite în practică: nevoile financiare, pe de o parte, și de intervenție rapidă pentru a preveni eventualele daune, pe de altă parte.

Conform Legii, consilierea juridică este grațuită, iar cheltuielile sunt acordate de la bugetul local, după ce a fost aprobat la nivelul administrației publice locale.

Legea prevede la articolul 24 ca, după intrarea în adăpost victima este informată cu privire la mijloacele juridice prin care se protejează bunurile sale care au rămas la făptuitor, cum ar fi: notificarea prin intermediul executorului juridic de încetare a acordului tacit pentru înstrăinarea și impozitarea bunurilor comune sau asigurarea de dovadă, prin intermediul de examinare judiciară.

Consilierea juridică este grațuită, iar primarul, și asistențul familiar anunțat, în cazurile sociale grave, este de acord cu sprijinul de la bugetul local al cheltuielilor necesare pentru a efectua documentele juridice. Victima poate beneficia, de asemenea, de asistență juridică grațuită, care este sprijinită de Agenția Națională pentru Protecția Familiei, în cadrul unor programe. Aplicabilitatea în practică a acestor reglementări este încă discutabilă.

2. NIVELUL POLITIC

În paralel cu interesul științific în creștere a fenomenului de violență în familie diverse programe și strategii menite să ofere soluții pentru a diminua și a eradică comportamentul violent în mediul socio-familial au fost elaborate și promovate. De asemenea, mai multe campanii educaționale care au urmat, printre altele, o sensibilizare a opiniei publice cu privire la această problemă socială gravă, au fost derulate. Aceste inițiativă fac parte din organizații și instituții guvernamentale, precum și cele aparținând societății civile care au fost implicate, în special în acțiunea de protejare a victimelor și de pedepsirea corespunzătoare a autorilor.

Cercetarea sociologică cu privire la violența în familie a condus la unele concluzii frapante în rândul experților cu privire la manifestările de agresiune în viața de familie. Creșterea gradului de conștientizare și sensibilizare cu privire la implicațiile negative ale comportamentului violent în mediul familial, a atras atenția autorităților și a condus la luarea unor măsuri oficiale în ceea ce privește reglementarea comportamentului în spațiul familiei. Astfel, o serie de reforme au fost introduse în sistemul juridic, sistemul medical, instituții capabile să funcționeze pentru a interveni în cazuri de criza familiei sau pentru a preveni astfel de cazuri.

Principalele priorități ale politicii guvernamentale în domeniul violenței în familie sunt:

- Dezvoltarea unui sistem de prevenire și combatere a violenței în familie prin acordarea de sprijin pentru victimele economice, sociale și juridice de violență în familie (centre de adăpost pentru victimele violenței în familie, centre de recuperare pentru victimele violenței și ale autorilor, centre de asistență socială, etc.)
- Promovarea unei toleranțe zero față de violența în familie, prin educație și conștientizare
- Cooperare efectivă cu ONG-urile, în scopul de a utiliza expertiza și experiența acestora
- Stabilirea unui Plan național de cercetare privind gradul de violență în familie în România;
- Elaborarea de manuale de bune practici, de monitorizare și a unor instrumente de evaluare, integrate într-un sistem centralizat de înregistrare și monitorizare a cazurilor de violență în familie la nivel local și central;
- dezvoltarea de metodologii, proceduri și criterii în vederea certificării unițiilor sociale active în domeniul violenței în familie;
- formarea profesională continuă a specialiștilor în domeniu;
- Organizarea unui grup de suport format din personalități marcante ale societății românești care doresc să promoveze "toleranța zero" față de violența în familie

2.1. Situația demografică

În ultimele decenii, populația românească a cunoscut semnificative și alarmante modificări, cu tendințe negative pe termen lung. Începând cu anul 1990, populația totală a scăzut în fiecare an, cu un ritm mediu anual de 0,2%. Scaderea cea mai semnificativă a fost în 1992 - 2002, când populația a scăzut cu 1,1 milioane de locuitori. Negativă

Valorile negative de creștere naturală, împreună cu cele din soldul migrației externe au cauzat o scădere a populației între 2002 - 2007 cu 268 de mii de oameni. Evoluțiile demografice din ultimii ani au condus la o scădere a populației tinere în vârstă de 0 - 14 și la o creștere a procentului din populația de vârstă de 65 de ani sau mai în vârstă. Datele indică o scădere de 8,3 la suta în rândul tinerilor în perioada 1990 - 2007 (23,7% în 1990 și 15,4% în 2007, respectiv), precum și o creștere cu 4,6 la suta (10,3% în 1990 și 14,95, în 2007, respectiv), la populația în vârstă de 65 de ani, sau mai în vârstă. Populația potențial activă, de vârstă 15 - 64, care asigură României forța de muncă, a oscilat între 66,0% în 1990 și 69,8% în 2007.¹

La o populație totală de 21,584,365 de locuitori, România a avut o rată a natalității de 10,2 născuți vii la mia de locuitori în 2007, comparativ cu o rată a mortalității generale de 11,7 decese la o mie de locuitori. În perioada 2004 - 2006, speranța medie de viață în România a fost de 72,2 ani, cu câteva diferențe semnificative între bărbați și populația de sex feminin (68,7 ani pentru bărbați și pentru femei 75.5years), comparativ cu media UE-27, care este de aproximativ 75 de ani la bărbați și peste 80 de ani la femei.²

Distribuția gospodăriilor în funcție de numărul de copii sub vârsta de 18 ani susținută de părinții lor, indică un procent ridicat al gospodăriilor fără copii (68,5% în general), care este mare, atât în mediul urban cât și în mediul rural (66,95% în mediul urban și 70,75% în mediul rural). În același timp, gospodăriile cu 1 copil acoperă 57,3% din toate gospodăriile cu copii. Gospodăriile cu un copil sunt mai frecvente în mediul urban, în timp ce cele cu doi, trei, patru și mai mulți copii, sunt mai frecvente în mediul rural.

Judecând atât din perspectiva analizelor naționale cât și a celor internaționale, în conformitate cu previziunile de viitor și fără a ține seama de migrația externă dar estimând o creștere a speranței de viață la naștere, populației din România va scădea de la 21,5 milioane de locuitori în 2007 la 21,2 milioane în 2013, la 20,8 milioane în 2020 și la 19,7 milioane în 2030. Dacă luăm în considerare o creștere a mobilității și efectele generate de migrația externă, populația din România ar putea ajunge la 20,8 milioane de locuitori, în 2013, 20 de milioane de locuitori în 2020 și 18,6 milioane în 2030, în conformitate cu previziunile specialiștilor. Aceste aspecte au consecințe foarte importante în toate domeniile vieții economice și sociale, cum ar fi educația, ocuparea forței de muncă, formarea profesională, serviciile sociale și de sănătate, etc.³

2.2. Situația economică

În perioada 2001 - 2007, performanța macroeconomică din România s-a îmbunătățit în mod semnificativ, permițând astfel Produsului Intern Brut (PIB), pentru a experimenta un ritm mediu anual de creștere de peste 6%, printre cele mai mari din regiune. În 2007, România a ajuns la Produsul intern brut de aproximativ 121.3 miliarde de euro, ceea ce însemna o sumă triplă față de anul 2000. Cu toate acestea, PIB-ul pe cap de locuitor calculat la puterea de cumpărare standard

¹ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg3

² Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg4

³ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg4

a fost de aproape 41% din media UE27.⁴ După 1990, structura economiei românești a trecut prin schimbări importante, în esență, constând într-un transfer de activități de la industrie și agricultură inițial la servicii și, ulterior, la construcții. În prima etapă, restructurarea industriei a dus la o reducere a contribuției sale la PIB-ului de la aproximativ 40% în 1990 la aproximativ 25% în 1999. După anul 2000, prăbușirea structurală a fost oprită, iar contribuția industriei la PIB a rămas la un nivel relativ constant. Este important ca în 2007, sectorul privat a creat 86,6% din valoarea adăugată brută în industrie, față de 68,4% în 2000. Procentul din sectorul de servicii a crescut de la 26,5% din PIB în 1990 la aproximativ 50% în 2007.⁵

În 2007, veniturile totale într-o gospodărie au fost cu 21,7% mai mare față de 2006 (valoarea nominală fiind 1686.7/month RON) și venituri primite de către o persoană a fost 22,1% mai mare decât în 2006 (valoarea nominală fiind 577.7/month RON). Principala destinație a cheltuielilor unei gospodării este de consum (72% din toate cheltuielile per totalul gospodăriilor, în medie). Este important să menționăm că 61,4% din toate cheltuielile se duc la achiziționarea de produse alimentare și non-alimentare, precum și plata serviciilor. O pondere semnificativă în totalul cheltuielilor, respectiv 15,0% constă în taxe pe venit, contribuțiile la bugetele de asigurări sociale, taxele de securitate socială și alte impozite și taxe. 35,3% din aceste cheltuieli a constat în impozitul pe salarii și de 61,7% în plata contribuțiilor de asigurări sociale.⁶

2.3. Situația ocupării forței de muncă

Evoluția societății de-a lungul ultimilor ani a fost influențată de reformele economice care au generat schimbări profunde pe piața forței de muncă românești. Condițiile sociale au determinat scăderea vieții populației și o creștere a migrației temporare și permanente, care, la rândul său, a condus la o reducere constantă a populației și, implicit, a populației active. În continuare pentru a analiza structura populației active pe grupe de vârstă, este de remarcat faptul că există tendințe evidente de îmbătrânire a populației. Cel mai mare procent este cea a persoanelor de peste 35 ani.⁷

2.4. Evoluția sărăciei

Potrivit datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, în 2007, aproximativ 18,5% dintre cetățenii români sunt săraci (18,3% bărbați și 18,8% femei). Pe parcursul anului 2004 -2007, a fost o stabilizare a nivelului ratei sărăciei relative în jurul valorii de 18% - 19%. Din punctul de vedere al **mediului rezidențial**, mediul rural continuă să se confrunte cu o incidență mai mare a sărăciei și sărăciei severe, în timp ce ratele sărăciei în mediul rural au ajuns de până la 29,6% în 2006, comparativ cu 9,6% în mediul urban. Analiza comparativă a anului 2007 în comparație cu anul 2006 arată că rata sărăciei în mediul rural a crescut de la 29,6% la 29,9% în 2007. Prin urmare, aproximativ 70% dintre cei expuși la riscul de sărăcie trăiesc în mediul rural.⁸

⁴ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg4

⁵ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg5

⁶ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg5

⁷ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg5

⁸ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg7

Rața saraciei în rândul copiilor cu vârsta de 0 - 15 este de 24,7%, care este de 6,2% la suța mai mult decât media națională. Mai mult decât atât, conform datelor disponibile, există o rața mare a saraciei în rândul tinerilor (cu vârsta 16 - 24), respectiv 20,4%, ceea ce reprezintă 1,9% mai mult decât rața saraciei la nivel național și 1,1% mai mult decât rața saraciei în rândul persoanelor în vârstă (65 ani și peste 65 ani).⁹

În perioada 2006 - 2008, obiectivul strategic al României în domeniul incluziunii sociale s-a axat pe acțiuni strategice care să conducă la crearea unei societăți incluzive în care să se furnizeze cetățenilor resursele și mijloacele necesare pentru o viață demnă. Pentru a atinge acest obiectiv, principalele priorități identificate constau în:

- Creșterea generală a nivelului de viață al populației și stimularea veniturilor dobândite la locul de muncă, bazate pe facilitarea ocupării forței de muncă și promovarea politicilor incluzive.
- Facilitarea accesului cetățenilor, în special a grupurilor care sunt dezavantajate și deprivăte de resurse, drepturi și servicii.
- Îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației de romi

Incluziunea socială a fost și va fi în continuare pe ordinea de zi a Guvernului român de polițică. Abordarea strategică în ceea ce privește eliminarea excluziunii sociale include orice formă de excludere, de sex, vârstă, etnie, și se concentrează în principal pe identificarea celor mai vulnerabile persoane, grupuri, comunități etc. A aborda aceste probleme se poate face numai într-un cadru integrat care asigură cooperarea economică și dezvoltarea socială.

Un răspuns multidimensional la nevoia socială se poate da numai printr-o coordonare a tuturor nivelelor implicate. În același timp, structuri coerente și integrate trebuie să fie create în scopul de a facilita monitorizarea și evaluarea polițicilor naționale de incluziune socială. Au fost înregistrate progrese semnificative în acest domeniu, subliniind implicarea activă și responsabilă a structurilor în îmbunătățirea standardului de viață al cetățenilor.¹⁰

Prin adoptarea **Strategiei naționale privind protecția socială, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 - 2013** "Sanse egale pentru persoanele cu handicap - către o societate fără discriminare", Guvernul a stabilit obiectivele sale generale, și anume: promovarea integrării sociale pentru persoane cu handicap în calitate de cetățeni activi, care își pot controla viața, cu următoarele obiective specifice: ofera sprijin pentru familiile care includ persoane cu handicap, îmbunătățirea gradului de ocupare pentru persoanele cu handicap pe piața forței de muncă.¹¹

În 2007 a existat o creștere semnificativă a numărului de unități protejate autorizate, ca urmare a punerii în aplicare a noii legislații în domeniul protecției persoanelor cu handicap, care încurajează ocuparea forței de muncă a acestei categorii de persoane, precum și organizarea de unități protejate. În timp ce doar 48 de unități au fost autorizate la sfârșitul anului 2006, numărul

⁹ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg7

¹⁰ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg11

¹¹ Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg17

lor a crescut la 150 până la sfârșitul anului 2007.

Numarul de persoane angajate a fost de 21,906 la data de 31 decembrie 2007, față de 16225 în 31 decembrie 2006, din care 2.431 sunt persoane cu dizabilități severe și 16,707 sunt persoane cu handicap grav.¹²

Prioritatea obiectivului nr. 3 - Îmbunătățirea condițiilor de trai pentru populația de etnie roma

Măsurile speciale luate pentru a integra populația roma pe piața forței de muncă au dus la ocuparea forței de muncă de 15.987 de persoane. Târg de locuri de muncă pentru persoanele de etnie roma a fost organizat cu prilejul Anului european al egalității de șanse pentru toți, în toate județele și în orașul București, la date diferite și mai multe locații unde trăiesc comunități de romi.

Rezultatele finale ale târgurilor de locuri de muncă sunt:

-6,214 au fost contactați de angajatori (din care 116 oameni de afaceri de etnie roma și 96 angajatori), din care 985 au participat (de 30 de romi oamenii de afaceri și 29 angajatori);

- 16,347 de locuri de muncă au fost oferite, din care 13,560 de persoane de etnie roma și 144 pentru ocuparea forței de muncă a tinerilor excluși social, conform Legii nr. 116/2002;

- 8,619 de persoane au participat (din care 6,496 persoane de etnie roma) și 3,779 de persoane au fost selectate pentru ocuparea forței de muncă, dintre care 2786 au fost persoane de etnie roma și 103 au fost persoane excluse social în conformitate cu Legea nr. 116/2002;

Numarul total de locuri de muncă ocupate a fost de 1,771, din care 1,187 persoane de etnie roma și 53 persoane excluse social.

În scopul de a aduce serviciile sociale, mai aproape de beneficiarii din mediul rural și de comunitățile de romi, precum și de a crește numărul de persoane înregistrate în registrele proprii, Agenția a continuat activitățile de informare și de prestarea de servicii specifice, direct la comunitățile de romi, prin intermediul **Caravanei ocupării forței de muncă pentru romi**. 46,545 persoane de etnie roma din care 19,637 de femei au luat parte la acțiuni desfășurate în comunitățile de romi. 9,995 de persoane au primit consiliere, din care 4.279 femei. De asemenea, 17,196 de persoane (6,583 de femei), au fost înregistrate în baza de date și 3753 (1.199 femei) de persoane au fost angajate.

De asemenea au fost derulate, extinse Programele educaționale pentru romi, reușindu-se astfel atragerea și pregătirea resurselor umane de romi în programul de învățământ, ca motivarea și multiplicare pentru posibile resurse umane de romi și studenți. În anul universitar 2006/2007, mai mult de 250.000 de copii romi au participat, în comparație cu anul școlar 2003/2004, când 158.128 de copii au fost înscriși.

Familii cu copii (în special familiile monoparentale și familiile cu mulți copii) sunt cele mai afectate de riscul de excludere socială, conform datelor statistice disponibile. Având în vedere aspectul multidimensional al cauzelor excluderii sociale, un răspuns adecvat pentru a contribui la prevenirea acestui fenomen în rândul familiilor cu copii poate fi constituit doar prin

¹² Raportul Strategic național privind protecția socială și incluziunea socială (2008-2010), București, Septembrie 2008, pg18

elaborarea de strategii complexe si de crearea unei coordonari la toate nivelurile de decizie, în scopul de a facilita punerea sa în aplicare. Un mod eficient si în acelasi timp, efectiv este menținerea unui venit adecvat în cadrul familiei si concentrarea pe dezvoltarea unui sistem de prevenire pentru acest tip de situații pe termen lung.¹³

Obiectivul principal al Guvernului român în ceea ce privește domeniul incluziunii sociale se refera la conținutarea eforturilor cu privire la dezvoltarea unei societăți incluzive bazate pe furnizarea de servicii integrate de incluziune sociala a caror dezvoltare se bazeaza pe o evaluare reala a nevoilor individuale prin dezvoltarea sectorului terțiar si prin asigurarea de sanse egale pentru toți, cu un accent special asupra persoanelor vulnerabile. În acelasi timp, soluțiile trebuie gândite în scopul de a crește implicarea persoanelor, familiilor sau comunităților în procesul de luare a deciziilor, precum si în procesul de punere în aplicare –o slabiciune a sistemului românesc.

Principalele provocari în perioada de referința urmatoare, si anume 2008 - 2010, se concentreze pe:¹⁴

- prevenirea excluziunii sociale, continuarea eforturilor de ameliorare a accesului cetățenilor la drepturile lor sociale;

- dezvoltarea de programe de prevenire multidimensionale, în scopul de a evita punerea cetățenilor în situații de excludere;

- punerea în aplicare a unor masuri personalizate prin intervenții adecvate atunci când există un potențial risc si care ar putea conduce la o depreciere a condițiilor de viață;

- îmbunătățirea accesului la resurse pentru familiile care se afla în situații de excluziune sociala, si care pot contribui astfel la creșterea nivelului de bunăstare în societate;

- programele de monitorizare elaborate de către autoritățile responsabile si dezvoltarea unui sistem de referința, cu o periodicitate bine stabilita privind progresele facute de acestea

- organizarea conținua de campanii de sensibilizare a cetățenilor cu privire la drepturile lor.

În scopul de a face față tuturor acestor provocari, autoritățile publice trebuie sa se concentreze asupra masurilor de asigurare a accesului diferitelor instituții / organisme / autorități / persoane publice sau private, naturale, pentru absorbția mai buna si mai eficienta a fondurilor structurale. Punerea în aplicare a acestor angajamente din acest raport beneficiaza de avantajele primului ciclu de fonduri structurale la care România are acces .

¹³ Raportul Strategic național privind protecția sociala si incluziunea sociala (2008-2010), Bucuresti, Septembrie 2008, pg18-19

¹⁴ Raportul Strategic național privind protecția sociala si incluziunea sociala (2008-2010), Bucuresti, Septembrie 2008, pg22

2.5. Politica în 2010

2.5.1. Strategie

În 2010, ca o consecință a crizei și a unui nou guvern instalat în 2009, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și al instituțiilor sale a trecut printr-o reformă de structurare, care a fost în principal, caracterizată printr-o scădere severă a personalului și o reducere a instituțiilor. Deci, în conformitate cu Legea 329/2009 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 68/2010 următoarele instituții și departamente au fost eliminate:

- Departamentele de muncă și de protecție socială, activitățile fiind transferate către agențiile de asistență socială;
- Agenția Națională pentru Protecția Familiei, ale caror activități au fost transferate la Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului;
- Inspectia Socială ale caror activități au fost transferate la Inspectia Muncii și apoi într-un departament general, separat de Inspectia Muncii;
- Agenția Națională pentru Egalitatea de șanse între femei și bărbați, a caror activitate a fost transferată ca o direcție în subordinea direcției a ministrului
- Autoritatea Națională pentru Protecția Familiei și a Drepturilor Copilului și Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap, activitățile lor fiind luate de către o anumită direcție, la Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale

În acest nou context organizational există următoarele obiective principale:

- identificarea, elaborarea și promovarea unei politici și a unor acte normative în domeniul protecției muncii, familiei și sociale într-o totală conformitate cu Programul de Guvernare
- coordonarea activității de aprobare a proiectelor de acte normative inițiate de către ministru și de a coopera cu celelalte ministere în atingerea obiectivelor propuse

În domeniul politicii publice au fost elaborate 2 documente:

1. Strategia Națională de Promovare a egalității de șanse între femei și bărbați pentru perioada 2010-2012
2. Strategia națională privind reducerea incidenței muncii

2.5.2. Activități și planuri de acțiune

Proiectul privind incluziunea socială (2006-2012) este de o valoare de 47,2 M miliarde de euro iar Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale este responsabil pentru programele de asistență socială destinate, în principal pentru persoanele cu handicap, a tinerilor în situație de risc și a victimelor violenței în familie. Același ministru este responsabil pentru dezvoltarea capacităților de incluziune a populației române. Până în prezent un total de 36 sub-proiecte au fost selectate, cu o valoare de 22.85 miliarde de Euro.

Programe de interes național

Programul de Interes Național: Combaterea excluziunii sociale a persoanelor fără adăpost prin crearea de centre sociale de urgență lucrează, după noile reglementări elaborate în 2010 și se referă la persoanele cu handicap, la asistența socială pentru persoanele în vârstă, persoanele fără adăpost și victime ale violenței în familie. Acesta oferă 40 de proiecte din care:

- 29 sunt finalizate
- 5 au fost anulate

- 6 sunt încă în curs de dezvoltare

În 2010, o sumă totală de 325.000 de Euro au fost acordate de către minister pentru 17 proiecte.

Un alt **program de interes national este cel destinat finantarii ONG-urilor** cu activitate de asistența socială, la asociații și fundații, cu o valoare de 5.000.000 de euro. Se compune din servicii sociale de sprijin lunar de care beneficiază un număr de 15.687 beneficiari, prin 322 de unități de asistența socială.

Pentru **tinerii care parasesc sistemul de protecție socială**, precum și pentru **victime ale violenței în familie**, Guvernul a aprobat, prin Ordonanța 669/2006, subvenții în valoare de 4.559.062 EUR pentru finanțarea cadrului juridic și instituțional pentru integrarea tinerilor care parasesc sistemul de protecție socială a copiilor, și pentru victime ale violenței în familie.

În domeniul **protecției copilului** mai multe programe și proiecte au fost susținute de politica națională, respectând următoarele obiective:

- Creșterea gradului de conștientizare a comunităților locale în domeniul protecției copiilor/drepturilor copilului și a victimelor violenței în familie
- Instruirea personalului care lucrează în acest domeniu
- Coordonarea serviciilor acreditate de asistența socială și diversificarea lor într-un sistem coerent de protecție socială.

Activitatea de monitorizare a serviciilor generale de protecție socială a copiilor

Din cele 3.180 unitățile administrativ-teritoriale existente în România, serviciile publice de asistența socială (SPAS), există doar în 714 de municipii, orașe și sațe, cu un total de 9.390 de persoane ca personal, din care 24% sunt cu studii superioare, (9%) cu studii de de instruire post liceala și 67% nu au primit o formare profesională specifică. Din suma totală a personalului care lucrează în sistem, numai 1.942 de personal a participat la programe de formare în cursul anului 2010 pe elemente cu privire la drepturile copiilor și victime ale violenței în familie.

Proiecte

Din **Raportul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei în domeniul violenței în familie**, putem menționa următoarele proiecte :

- **"Profesorii de la asistența socială și sănătatea împotriva violenței"**, finanțat de către Comisia Europeană prin Programul de Învățare pe toț parcursul vieții. În acest proiect Ministerul este un partener implicat în diseminarea rezultatelor proiectului fiind activ în susținerea necesității de formare pentru profesioniștii care lucrează în domeniul de sănătate și asistența socială pentru victimele violenței în familie, în cuplu. Acest proiect s-a încheiat în septembrie 2010.

- **" Participarea grupurilor vulnerabile în economia socială"**, finanțat din Fondul Social European, pe axa: Promovarea Incluziunii Sociale și a adresaș romilor și derulat în 2008, printr-o cooperare între instituțiile care lucrează în sistemul public de asistența socială și serviciile acreditate aparținând ONG-urilor. (Agenția Națională pentru Protecția Familiei, Agenția Națională pentru Antidrog, Administrația Națională a Penitenciarelor, Grupul Roman pentru Apararea Drepturilor Omului de asociere, Transcena, Fundația pentru reforma justiției penale, Fundația Ramses, Agenția Națională pentru Romi, Asociația Târgoviște spre Europa).

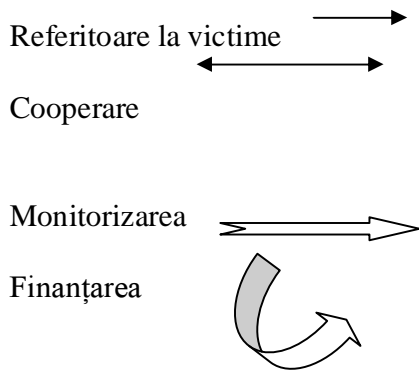
O serie de proiecte dedicate abandonului scolar :

• **Proiecte de promovare a egalitatii de sanse între femei si barbati (o strategie pentru acest nou guvern pentru perioada 2010-2012),** cu privire la consilierea femeilor în situație de risc social sau familial. (Rețea de centru pilot mobil si fix pentru femei ESTHIA)

• **Proiecte privind facilitarea participării femeilor rome pe piața forței de munca si a incluziunii sociale** în cazul unde prevenire a violenței în familie este un obiectiv.

2.5.3. Relații inter-instituționale cu părțile interesate si cu actori sociali implicați în prevenirea si combaterea violenței în familie în conformiță cu cadrul legal, asa cum apar ele in **Raportul Ministerului Muncii, Familiei si Protectiei Sociale pe anul 2010.**

Legenda:

MMFES - (Ministerul Muncii, Familiei si Egalitatii de Sanse)

ANPF - (Agenția Naționala pentru Protecția Familiei)

MJ - (Ministerul Justitiei)

MSP - (Ministerul Sanatatii Publice)

ANPDC - (Autoritatea Naționala Protecția Drepturilor Copilului)

ANPH-Autoritatea Naționala pentru Persoanele cu Handicap

MIRA - Ministerul Internelor si Reformei Administrative

ANES - Agenția Naționala pentru Egalitate de Sanse Intre Femei si Barbati

SPLAS - Serviciul Public Local de Asistenta Sociala

DGASPC - Direcția Generala de Asistenta Sociala si Protecția Copilului

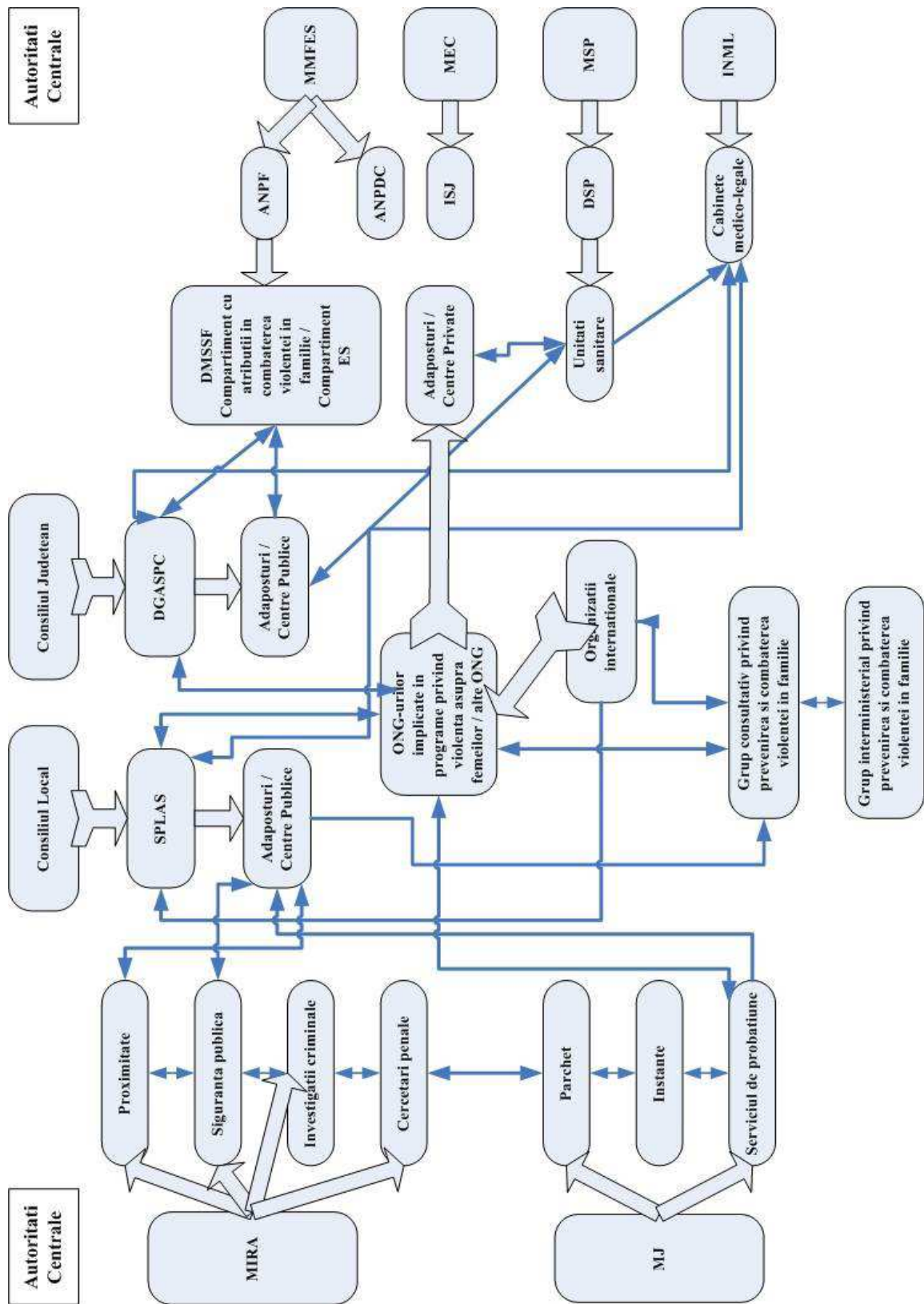
DMSSF - Direcția de Munca, Solidaritate Sociala si Familie

DSP - Direcția de Sanațate Publica

ISJ - Inspectoratul Scolar Judetean

INML - (Instituțutul Național de Medicina Legala "Mina Minovici")

SJML - Serviciul Județean de Medicina Legala

La 1 februarie 2003, a fost înființată Coaliția Națională a ONG-urilor implicate în programe privind violența împotriva femeilor. Acest act a avut loc în cadrul Conferinței privind prevenirea și combaterea violenței în familie, organizată de Centrul Parteneriat pentru Egalitate (CPE) și Inițiativa de Sanațate a Femeilor din România, în cadrul unui program finanțat de USAID.

Principalele obiective ale acestei întâlniri au fost: crearea unui set comun de intervenție și de acțiune pe probleme de violența domestică în România de către o coaliție de ONG-uri active în acest domeniu, lansarea procesului de structurare a Sărației Naționale de Prevenire, Monitorizare și Control Intern a violenței, și inițierea unui dialog între structurile guvernamentale, care au pus o relație pe termen lung de complementaritate între aceste structuri, cu beneficii în plan politic, social și comunitar.

Coaliția Națională a ONG-urilor este o structură informală, fără personalitate juridică, care aduce împreună un total de 33 de organizații, cu o medie de vârstă de 5 ani în domeniu, unele dintre ele ajungând la o medie de vârstă de 10 de ani.

Organizațiile membre ale Coaliției sunt: Centrul Parteneriat pentru Egalitate, comunitățile **Constanța** și Fundația Centrul de Resurse Juridice, Fundația Sensibilu București, București Centul TRECERE, **Brasov**: Fundația Bethany, Societatea pentru Copii și Părinți - SCOP, **Timisoara**, **Sibiu**, ARAPAMESU; Asociația Femina 2000, Fundația Roman FILBAC, **Bacau**, Pro Familia, **Bistrita**, Societatea Doamnelor, Centrul de Mediere și Securitate pentru Comunitate, Asociația Cațharsis Activ, SUA; Asociația femeilor împotriva violenței - Artemis, **Cluj**, Asociația femeilor împotriva violenței - ARTEMIS, **Baia-Mare**; Fundația Familia și Copilului, București, Carițaș, **Satu-Mare**, Fundația Conexiuni, **Deva**, Asociația TRANSCENA, **București**, Centrul de GRADO **Buțea** POLIMED APAC, Uniunea Națională a Femeilor din România, Institutul Est European de Sanațate a Reproducerii, Asociația de promovare a femeilor din România, **Timisoara** RuralMed, Zeletin; Asociația Jurnalistelor România - Ariana, Fundația VERITAS, **Sighisoara**, Asociația PAS alternativ, Fundația CONCEPT.

Coaliția a fost structurată în grupuri de lucru pe următoarele domenii specifice: legislație, lobby și de imagine, dezvoltare instituțională, de sărație și ștandarde.

Una dintre cele mai importante activități ale ONG-urilor, este aceea care pledează pentru prevenirea și combaterea violenței în familie și constă în efectuarea unor campanii de informare privind acest fenomen. Campaniile de informare sunt adesea un element al strategiilor de combatere a violenței în familie. Cel mai adesea acestea sunt inițiate și finanțate de către ștat, dar având în vedere costul lor ridicat, fonduri suplimentare sunt fonduri de ștat și din donații private. Costul ridicat și dificultăți legate de organizarea și punerea în aplicare este motivul pentru care campaniile de sensibilizare a opiniei publice se efectuează doar o perioadă limitată de timp.

2.6. Conclusion

În toate aceste proiecte sau activități accentul a fost pus pe cooperarea dintre instituțiile guvernamentale și neguvernamentale și organizații, pe probleme legate nu numai de nivelul juridic, dar mai ales pe bunele practici care urmează să fie transferate și puse în aplicare la față locului.

3. NIVELUL SOCIO-CULTURAL

3.1. Unele dintre miturile referitoare la violența în familie¹⁵

În Europa, una din 5 femei este agresată în familie, un număr de 1,8 miliarde de copii sunt agresați în fiecare an și nu toate cazurile sunt raportate, numărul lor fiind, probabil, mai mare. În România nu este obligatoriu să se raporteze cazurile. Deci, nu este obligatoriu să faci statistici concludente în domeniu.

Agresiunea fizică apare în situația în care agresorul controlează deja partenera prin frică, de agresiunea fizică este doar o formă de violență, în general, fiind, de asemenea, însoțită de un alt comportament descris, cum ar fi intimidare, amenințare, abuz psihologic, sau izolarea victimelor. Studiile arată că doar 10% dintre agresorii din familie prezintă tulburări psihice. Restul de 90% nu sunt afectați din punct de vedere al capacității mentale și a controlului asupra propriilor reacții și comportamente. Violenței în familie se manifestă în toată mediul socio-cultural, fără excepție. Au fost înregistrate numeroase cazuri de violență interfamilială, de asemenea, în rândul persoanelor cu studii superioare și cu un statut social ridicat.

Este posibil să existe prejudecata conform căreia oamenii cu studii universitare și venituri ridicate pot rezolva mai ușor un conflict în familie. Realitatea este că victimele provenind din acest mediu suportă mai greu agresiunile datorită rusinii, presiunii sociale sau a temei că imaginea lor ar putea fi afectată în mediul social și profesional.

Fără asistență specializată, metodele interfamiliale alternative de rezolvare a conflictelor produc cel mai adesea efectul contrar, consolidând adesea chiar poziția agresorului și intensificând sentimentul de vulnerabilitate al victimei.

Victimele acceptă sau nu o relație violență din frică. Ele percep pericolul ca fiind mai mare dacă parasesc familia fiindu-le frică de securitatea copiilor lor. Mulți agresoriucid victimele lor, atunci când aceștia din urmă au curajul să le parasească.

Unele declarații reprezentative pentru mentalitatea noastră:

- *Violența în familie nu este atât de extinsă sau gravă*
- *Baștaia apare într-un moment când îți pierzi mințea*
- *Violența în familie apare numai în familiile sărace și la persoanele lipsite de educație*
- *Rezolvarea violenței interfamiliale ar trebui să se facă în familie*
- *Victimele acceptă agresiunea.*

În majoritatea cazurilor, victima femeie nu are resurse pentru a rupe o relație după prima agresiune împotriva ei, motivele fiind dependența emoțională și financiară de agresor, prezența

¹⁵ ASOCIAȚIA BAROULUI AMERICAN-Inițiativa Juridică pentru Europa Centrală și Eurasia: **Violența în familie în România: legislația și sistemul judiciar, RAPORT FINAL**, 30 Aprilie, 2007

copiilor si resursele limitate pentru cresterea lor, lipsa de incredere si respectul de sine scazut, lipsa asistentei sociale si familiare.

Alcoolul nu este o cauza a violentei in familie, este un factor de risc. Nu toti barbatii care consuma alcool isi agreseaza partenerii lor. Consumul de alcool nu justifica folosirea violentei.

Oricine poate deveni o victima a violentei in familie. Desi, in general, statisticile arata ca majoritatea victimelor sunt femei, un procent il reprezinta si barbatii. Persoanele in varsta si copiii reprezinta doua categorii foarte vulnerabile.

- *Daca violenta a fost atat de grava, femeia ar rupe relatia ei cu partenerul .*
- *Consumul de alcool este cauza violentei in familie*
- *Doar femeile sunt victime ale violentei in familie*

4.NIVELUL INDIVIDUAL

4.1. Lucratorii sociali si furnizori de servicii

4.1.1 Tipuri de angajati in domeniul violentei domestice (VD)

- lucratori sociali, asistente sociale, psihologi
- functionari publici, personal contractual, in structurile centrale si ale administratiei publice locale, personalul bugetar. Denumiri de functii principale, care ocupa aceste categorii de personal sunt: inspector, arbitru, consilier.
- avocati, juristi, consilieri juridici, jurist consult
- personalul medical
- psihologi
- lucratorii de politie

4.1.2 Rolul specific al fiecarei categorii

Pentru fiecare categorie de angajati sunt inlocuite fise ale postului in conformitate cu reglementarile interne ale institutiilor, sau autoritatii publice in cazul in care acestea desfasoara activitati in cadrul acestora. Exista responsabilitati legate de locurile de munca, nivelul de educatie care sunt oferite de catre scoli post-elementare, liceu, scoala tehnica, studii de colegiu, studii universitare. Acestea includ, de asemenea, drepturile si obligatiile angajatilor si sarcinile de munca specifice, in functie de domeniul de competenta solicitat.

Unii angajati sunt sfatuiti sa participe la activitatea unei asociatii profesionale specifice. In acest caz, ele trebuie sa obtina si sa respecte propriul cod de etica profesionala. Este vorba mai ales despre medici, avocati, personalului medical, juristi.

4.1.3 Calitatea de serviciu

Principalele servicii oferite, sunt:

- consiliere
- protectia victimelor

- educație și informare
- psihoterapie

4.I.4 Locurile unde victimele se pot adresa

În România victimelor s-ar putea adresa urmașoarelor instanțelor, administrației publice și organizațiilor publice de servicii, după cum urmează:

- Uniți pentru intervenții de urgență : medic, personalul medical de îngrijire medicală;
- Poliție pentru a se plânge împotriva agresorului;
- Institutul de Medicina Legală (serviciu de laborator), pentru a obține certificat medical;
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului pentru a beneficia de servicii sociale specifice centrelor de consiliere în cazul în care acestea lucrează;
- Centrele de violență în familie (adaposturi, centre de recuperare pentru victimele violenței în familie), pentru a beneficia de locuința temporară, asistența socială, psihologică și juridică, reintegrarea socială și profesională, informare sau trimiteri către alte instituții existente (nu în toate județele din România) ;
- Organizații non-guvernamentale (ONG-uri), care oferă servicii sociale specializate pentru victimele violenței în familie;
- Direcția Muncii și Protecției Sociale de la Departamentul pentru combaterea violenței în familie pentru a obține informații, consiliere și orientare pentru instituțiile competente;
- Autorități judiciare pentru a adresa plângeri penale împotriva agresorilor, pentru a solicita: daune materiale și morale, partaj de proprietate, divorț, custodia copiilor minori.

În România, există în prezent:

- 50 de adaposturi pentru victimele violenței în familie (600 de locuri);
- două centre de recuperare;
- două centre de informare și de conștientizare;
- șase centre care se adresează agresorilor.

4.I.5 Forme de formare profesională și locurile unde acestea au loc

În zilele noastre violența în familie este o disciplină opțională de studiu individual care se studiază în cadrul unui Mașterat pentru grupurile de risc și de servicii de asistență socială.

Un exemplu de bună practică în acest sens este Colegiul de Sănătate Fundeni-București, care implementează în România proiectul numit Hevi - Profesorii de Sănătate și Asistență Socială împotriva violenței, pus în aplicare, de asemenea, și în Finlanda, Irlanda, Bulgaria, Germania, Estonia și Letonia. Proiectul oferă profesorilor în continuarea studiilor de Sănătate și Asistență Socială **un ghid de predare** a consilierii victimelor violenței agresate de către partenerul intim. *"Prin implicarea în acest proiect dorim să sprijinim victimele violenței în familie, cu ajutorul profesioniștilor din domeniile de asistență medicală și socială. De asemenea, cu ajutorul lor, am dori să contribuim la reducerea acestui fenomen"*, a declarat Crin Marcean, Director General al Sanatatei Colegiul Fundeni, București. Manualul este oferit gratuit de către Colegiul Fundeni., Aceasta va fi acum inclusă în programele școlare, dar, din păcate, doar ca modul opțional.

4.2. Victime

4.2.1. Descrierea persoanelor de etnie roma ca principal grup marginalizat¹⁶

Astăzi, România se confruntă în continuare cu discriminare și rasism la toate nivelurile societății. Venitul mediu per persoană a romilor este mult sub cel al societății în general, și speranța de viață este cu zece ani mai mică. Cu toate acestea, au fost făcuți pași importanți spre comunitatea de romi, în sensul că această comunitate a devenit o minoritate etnică în sensul modern, nu mai fiind percepută doar ca un grup tolerat. Integrarea aduce cu sine însă un pericol de asimilare (pierdere a identității etnice și culturale.). Multe organizații de romi sunt conștienți de ea, astfel încât programele de promovare a culturii și limbii romilor sunt de importanță egală celor care caută îmbunătățirea condițiilor sociale și economice.

Unii copii romi sunt victime ale abuzului. Este un fenomen în care abuzul apare atunci când adulții aplică tratamente daunătoare pentru copiii lor, provocându-le rani fiziologice, sau tulburări psihice. Multe familii care recurg la astfel de metode își folosesc copiii, indiferent de vârsta lor, în scopul de a obține venituri, chiar și din cerșit. Copiii romi sunt uneori abuzați psihic, astfel ca dezvoltarea lor psihologică este afectată de aplicarea unui tratament sadic și a terorii de către adulți, neînțelegerea posibilităților lor, abandon emoțional sau pedepse absurde. De asemenea, ele pot fi supuse la abuzuri sexuale, atât în cadrul familiei lor, cât și în afara acesteia.

Situația copiilor romi este una critică, cei mai mulți dintre ei aparținând unor familii extrem de sărace. Săracia și lipsurile din familiile de romi, prejudecățile care persistă în mintea oamenilor, inerția din partea părinților romi de a nu oferi perspective copiilor lor prin educație, contribuie la marginalizarea copiilor romi, la limitarea accesului acestora la egalitatea de șanse. Datele statistice justifică necesitatea de proiecte menite să îmbunătățească situația copiilor romi.

- Doar 20% din copiii romi merg la grădiniță pentru a se pregăti pentru școală;
- 20% nu sunt înscriși la școală;
- 30% abandonează înainte de absolvirea liceului;
- Aproximativ 50% sunt analfabeți sau semi-analfabeți

Respectarea și punerea în aplicare a dreptului la educație al copiilor romi este principala condiție pentru îmbunătățirea viitorului lor. Dar există multe obstacole cu care se confruntă: săracia, atmosfera neprietenoasă din școli, lipsa unei pre-pregătiri adecvate. Această din urmă este unul dintre motivele eșecului școlar în rândul copiilor romi.

Școlile se confruntă cu multe dificultăți, printre care:

- rate periodice de non participare ;
- Plecarea de acasă împreună cu părinții lor pe perioade lungi de timp;
- Lipsa de motivație a părinților în finalizarea cursurilor motivând o situație materială precară, precum și existența multor copii;
- Lipsa de contact și lipsa de cooperare a comunității de romi cu instituțiile școlare;

¹⁶ MINISTRY OF LABOR, FAMILY AND SOCIAL PROTECTION, Direcția Programe Incluziune Sociala: **Analiza influenței acordării principalelor transferuri sociale asupra sărăciei absolute în anul 2009** & MINISTRY OF LABOR, FAMILY AND SOCIAL PROTECTION: **Raportul ministerului muncii, familiei și protecției sociale pentru anul 2010**

-Lipsa de cadre didactice calificate, care cunosc limba romani si care sa doreasca sa utilizeze limba romani ca limba de predare în scoli ;

Exista, de asemenea, probleme speciale de integrare, din cauza situatiei social-economica dificile în care traiesc familiile de romi:

- Familii disfuncționale ;
- Lipsa unor surse de venit permanente;
- Lipsa de interes pentru scoala;
- Condiții de trai primitive (lipsa de hrana, îmbracaminte, confort, etc)
- Grave probleme de sanatațe (rețard, handicap, etc).

Daca la începutul anului scolar toți copiii romi de vârșta scolară sunt luați în evidența pentru a se prezenta la scoala, nu toți dintre ei ramân la scoala pâna la sfârșitul anului scolar, ei se lasa dupa ceva timp. Desi numarul de copii romi este foarte mare în unele scoli, foarte puțini copii ramân pâna la absolvire. Copiii romi au dificultăți de integrare în comunitate, au tendința de a distruge, de a parasi clase, sau sa chiuleasca mult. Fetele începând cu 13 , 14 ani abandoneaza scoala pentru casație sau coabitare. Mulți parinți îi iau în ștrinațate si apoi se întorc scoala, dar numai pentru beneficiul daț de alocația lunara de ștaț alții ramân cu bunicii, care sunt prea bațrâni sau prea nepregațiți sa fie implicați în situația scolară a acestora. Cele mai multe dintre familiile din care provin copiii au condiții foarte dificile de viața sau provin din familii dezorganizate. . Aceste familii nu pot oferi copiilor o regim de hrana rațională, iar aceasta determina consecințe grave pentru sanatața fizică si mențala, ei nu poț sa le ofere rechizite necesare adecvate cerințelor scolare.

Abandonul, saracia exțrema, lipsa serviciilor sociale adaptate nevoilor acestor copii au dus la creșterea numarului de copii romi care traiesc în ștrada. Ei supraviețuiesc prin adaptarea conținua la condițiile inumane de ștrada, pentru a obține bani prin munca, cerșetorie, prostițuție sau furțuri maruțe. Ațitudinea față de familie este confuza sau indiferența. Amintiri ale vieții instituționale, sau viața pețreçuța în ștrada domina. Igiene lor este total improprie, iar comportamentul lor este puțernic influențat de mediul de ștrada. Ei poț fi gasiți în sistemele de canalizare, ștațiile de mețrou, sanțierele abandonate, etc. Aproape toate dintre ele folosesc "aurolac", alcool si țuțun.

4.2.2. Informații statistice si demografice despre aceste grupuri

În România, în perioada 2004-2009 au fost 59,795 de cazuri de violența în familie, din care 778 au dus la moarțea vicțimei, asa dupa cum este stipulat de un raport al Agenției Naționale pentru Protecția Familiei ANPF. Refuzul de vicțimei de fi asistați de de cațre specialiști îi împiedica pe acestia sa ia masuri reale pentru combațerea fenomenului. Așfel, majorițatea vicțimelor sunt între 0-14 ani (17,65%), 37% dintre victime au solicitat certificate medico-legale, doar 30% s-au plâns la poliție si un procent mic, de 2%, au depus cerere pentru divorț în instanțele juridice, spune raportul. Consecințele se reflecta nu numai asupra vicțimei, ci si asupra întregii familii (în special copiii) si asupra mediului socio-profesional. Majoritatea vicțimelor sunt femeii. OMS a publicat un raport cu cinci ani în urma, care araața ca între 5 si 45% din femeile din Europa au fost agresate de parteneri intimi, la un moment dat in viața lor.

4.2.3.Modaliități prin care aceste grupuri au venit în contact cu VD; formele cele mai răspândite
Din punct de vedere clinic o definiție larg acceptată a violenței în familie se face de către Ștark și Flitcraft:

"Violența domestică este o amenințare sau o provocare, se întâmplă în trecut sau în prezent, un traumatism fizic, în relația dintre partenerii sociali, indiferent de statutul lor juridic sau de reședință."

Se numește "violența în familie" orice act prejudiciabil, fizic sau emoțional care are loc între membrii familiei.

Asaltul fizic (inclusiv a asaltul sexual aici), care în unele cazuri poate duce chiar la moartea partenerei, poate fi însoțit de:

- intimidarea sau abuzul verbal;
- distrugerea bunurilor aparținând victimelor;
- izolare de prieteni, familie sau alte potențiale surse de sprijin;
- amenințări făcute împotriva altor persoane semnificative pentru victima, inclusiv a copiilor;
- interdicții absurde, cum ar fi cele menționate de către una din victime: *"Eu nu am voie să spal haine numai când îmi permite, nu am voie să merg la magazin, nu am voie să vorbesc la telefon, trebuie să fac curățenie generală numai când vrea el, dacă mă duc la un prieten mă sună de multe ori atât pe mine cât și pe prietenul meu și membrii familiei sale și mă întreabă multe alte lucruri "*
- furturi;
- controlul asupra banilor, lucrurile personale ale victimei, călătorie, hrană, telefon și de alte surse de îngrijire și protecție.

Violența fizică (numită în altă parte violența emoțională)

- amenințarea cu retragerea dragostei și a protecției
- utilizarea perversă a raționamentului care determină victima să fie contradictorie din punct de vedere logic
- comunicarea paradoxală de la care victima nu este permis să se sustragă și care o învinovățește

4.2.4.Nivel de conștientizare: educație și informare în rândul victimelor VD

Experții care cercetează această problemă sunt de acord că violența este un fenomen răspândit, mai răspândit decât arată sondajele, pentru simplul motiv că unele fapte nu sunt raportate la poliție sau spitale.

Familia, care este un domeniu de manifestare al violenței domestice devine mai puțin transparentă și deschisă mediului social imediat: familia extinsă, vecini, prieteni și colegi. Izolarea socială a acestor familii este evidentă. Victima devine un stigmat în ochii alților și, în același timp impregnată cu sentimentul de vinovăție, care o face să se izoleze.

Sotul violent nu dorește ca soția lui să întrețină relații sociale în care ea ar putea mărturisii suferința ei și, astfel, eventual, să poată fi sprijinită.

Pe de altă parte, bărbații violenți sunt caracterizați prin lipsa de abilități de comunicare și de bucurie. Pentru partenerii de violență, a comunica în mediul intim de acasă devine mai mult o ocazie de a ataca verbal partenera, în timp ce, la comunicarea de muncă rămâne o rușină de

relații superficiale cu ceilalți, un rol de jucăuș, în cadrul orelor de lucru.

Implicarea autoritatilor si cooperarea între institutii

Oricât de mult ar încerca victima sa ascunda suferința lor, există situații când vine vorba de suferința la suprafață, și atunci apar și experții sau persoanele cărora victima li se poate adresa pentru a interveni și a o ajuta. Fie ca ajunge la un cabinet medical sau la o secție de poliție, identificarea și gestionarea unor astfel de situații este un proces, mai degrabă decât un act în sine, astfel încât cooperarea între instituții este extrem de importantă.

În ceea ce privește personalul medical, nu se poate rezolva în mod direct o situație de violență în familie, dar de multe ori intervenția și modul în care funcționează ea poate face diferența. Acest episod nu este suficient pentru a trata ranile fizice medicale. Semnele de violență ar trebui să fie recunoscute și ar trebui ca victima să fie îndrumată spre instituțiile unde el / ea poate găsi ajutor.

În România, problema violenței în familie a început să fie recunoscută public, deoarece la începutul anilor '90, dar formarea specialiștilor în acest domeniu nu a mers foarte departe.

4.2.5. Nevoi, lacune și deficite

Unul dintre deficitele principale este nerespectarea de către autoritățile implicate. Principalele cauze ar putea fi criza economică materializată într-o lipsă de resurse financiare în bugetul pentru programele de prevenire și combatere a VD, precum și lipsa de rezultate în reforma administrației publice.

O altă problemă este legea. Legislația română nu conține nici o ordine de restricție pentru agresor. Când un om își bate soția și copiii, ea solicită poliția, dar poliția nu poate să facă decât un raport și să dea agresorului o amendă. După care agresorul se întoarce, unde? Acasă, unde își găsește soția și copiii săi. Și puteți ghici ce-ar putea să urmeze!

Nu există polițiști specializați în violența domestică, așa cum există în alte țări. În Brazilia, de exemplu există polițiști care se ocupă de aceste cazuri, mizând pe empatia femeilor.

4.2.6. Factori de risc

Noi trăim cu impresia falsă că violența domestică există numai în strățul de jos al societății, ca victimele sunt "sarace", care sunt în imposibilitatea de a parasi o relație abuzivă sau persoana abuzată ar putea opri abuzul, dacă el / ea este suficient de hoțărât. Este adevărat că problemele financiare sunt un factor de risc și pot provoca reacții agresive, dar violența în familie este rezultatul nevoii unei persoane de a demonstra partenerului/ei că ea deține controlul, că puterea este în mâinile sale. Statisticile arată că problema se găsește în mod egal în clasele sociale de jos, precum și în clasele de mijloc și în înalta societate.

Deci, problemele financiare sunt un factor de vulnerabilitate, dar vor exista în continuare nevoi comportamentale, care să demonstreze victimei că agresorul deține controlul asupra sa, că puterea este în mâinile sale.

4.2.7. Mentalitate

Drumul dintre „merița o bătaie,” „este spre binele ei”, „ ea / el si-o cauța cu lumânarea ”, „bătaia este rupța din rai ”(mai ales atunci când vine vorba de violența folosită de către părinți pentru copiii lor), și rani adânci fizice și mentale, se masoară în pumni, indiferent de clasa socială. Aceste expresii dau impresia, în mentalitatea colectivă, că violența în familie nu este neapărat un lucru rău, ci, dimpotrivă, ea poate avea, uneori, un rol educativ, iar uneori poate exista mentalitatea că violența nu numai că nu dănează, ci poate fi chiar folosită pentru victima. Este evident că acest raționament ancestral, colectiv este dăunător și provoacă confuzie atât în rândul agresorilor cât și al victimelor. De obicei, familia păstrează aparențele în public, atacurile apar „în spatele ușilor închise, și, uneori, victima nu admite chiar în fața ei însuși/ lui însuși că este supus unui abuz, mai ales dacă este vorba de una de tip psihologic. Prin urmare, apare dificultatea instituțiilor și profesioniștilor să identifice și să intervină în aceste cazuri.

4.2.8. Violența domestică este un risc grav pentru sănătatea victimei.

Pe lângă efectele imediate asupra sănătății fizice și psihice, violența crește riscul de a dobândi probleme grave de sănătate pe termen lung.

4.2.8.1. Consecințele asupra sănătății fizice:

- comportament auto-distructiv (fumat, sex neprotejat);
- Consumul de alcool sau de droguri;
- tulburări gastro-intestinale;
- astm
- dureri de cap și migrene;
- vătamare corporală;
- handicap parțial sau permanent;
- deces.

4.2.8.2. Consecințele asupra sănătății psihice sau stării mentale :

- depresie;
- anxietate, teama;
- stima de sine scăzută;
- disfuncție sexuală;
- nutriție și tulburări de somn;
- tulburări obsesiv-compulsive;
- tulburare de stres posttraumatic;
- sinucidere.

4.2.8.3. Consecințele asupra sănătății reproductive includ:

- sarcini nedorite;
- probleme ginecologice;
- nașteri premature;
- greutate redusă a copilului la naștere, copil rezultat dintr-o relație distructivă;
- boala inflamatorie pelviană;
- dureri pelviene cronice;
- mortalitatea infantilă și maternă și morbiditatea.

4.2.8.4.Efectele violentei în familie asupra femeilor

- lipsa de încredere în ele însele
- subaprecierea , senzație de incapacitate
- teama de agresor si de dependența față de el
- Depresie, grave tulburari psihice
- auto culpabilizare
- tentative de sinucidere, comportament auto-distructiv
- Izolarea sociala (familie, prieteni, colegi)
- instabilitate emoționala

asupra copiilor

- dificultăți la școala si de adaptare cu alte personale
- plecari de acasa si de la școala
- Rezultatele slabe școlare mergând spre abandonul școlar
- timiditate, teama sau agresivitate față de cei din jur
- consum de alcool, țuțun si droguri
- diminuarea atenției si a puțerii de concentrare
- cosmaruri si dificultăți în adormire
- lipsa stimei de sine
- autoculpabilizarea pentru problemele personale
- anxietate generalizată
- emoții somatice: dureri de cap, de ștomac si alțe afecțiuni
- riscul de delincvența

5. CONCLUZII

Dațele privind prevalența violenței în familie în România, sunt fragmentate si sunt în mare parte bazate pe impactul emotional pe care mesajele mass-media asupra publicului, facându-l conștient de aceasta problema.

Ștudiile științifice în acest domeniu sunt relativ puține, iar dațele oficiale reflecta într-o masura mica amplitudine violenței întra-familiala , asa cum se manifesta acest fenomen în prezent în țara noastră.

O cunoastere mai detaliata si adecvata a acestei forme specifice de violenta care se întâmpla în cea mai mare parte în spațiul privat, este absolut necesara, atât pentru a face recomandari obiective către organismele capabile de a oferi un mediu sigur familiei si de a mobiliza diferite resurse, în prevenirea activității.

Prevalența violenței în rândul membrilor familiei depinde de mai mulți factori, printre care: norme si valori sociale, tradiții si obiceiuri culturale, relații dintre sexe si generatii, nivelul de dezvoltare economica, gradul de cultură si civilizație, organizarea si funcționarea instituțiilor sociale , care pot permite o intervenție a comunității.

De aceea, orice strategie care are ca scop de a reduce sau a elimina violenta în familie trebuie sa ia în considerare atât structurile sociale, precum si mentalitatea culturala existența, care menține si perpetueaza o problema sociala, care afecteaza în primul rând spiritului comunitar.

Pentru a fi eficientă, o strategie adecvată de îmbunătățire și prevenire a violenței în familie trebuie să se bazeze pe obiective precise și să fie susținute în mod eficient de resurse umane și logistice, atât cu caracter guvernamental cât și neguvernamental.

Din acest punct de vedere, inițiativa legislativă vizează o protecție mai adecvată a victimelor și pedepsirea mai drastică a faptășilor, de asemenea susține o intervenție mai în forță (dar protejată de abuzuri) a autorităților, inclusiv a poliției, în diminuarea situațiilor de conflict, în implicarea mai activă a asistenței sociale în cazurile de violență intra-familială, în prevenirea la nivel național și promovarea de programe de educație pentru a preda copiii și tinerilor rezolvarea conflictelor prin mijloace non-violente, conceperea de acțiuni pentru a ajuta victimele și agresorii prin tratament, sunt doar câteva dintre măsurile care ar putea avea loc în proiectarea unei strategii majore la nivel național pentru combaterea și prevenirea acestui fenomen, care se manifestă atât de puternic în România.

Bibliografie

1. MINISTRY OF LABOR, FAMILY AND SOCIAL PROTECTION : **Strategic national report regarding social protection and social inclusion (2008 – 2010)**, Bucharest, September, 2008
2. MINISTRY OF LABOR, FAMILY AND SOCIAL PROTECTION: **Raportul ministerului muncii, familiei si protectiei sociale pentru anul 2010**
3. MINISTRY OF LABOR, FAMILY AND SOCIAL PROTECTION, Direcția Programe Incluziune Sociala: **Analiza influentei acordarii principalelor transferuri sociale asupra saraciei absolute în anul 2009**
4. ASOCIATIA BAROULUI AMERICAN-Inițiativa Juridica pentru Europa Cențrala si Eurasia: **Violența în familie în România:legislatia si sistemul judiciar, RAPORT FINAL**, 30 Aprilie, 2007
5. AGENTIA NATIONALA PENTRU PROTECTIA FAMILIEI -Centrul-piloț de asistența si protecție a victimelor violenței în familie , Centrul de informare si consulanța pentru familie : **Ghid de interventie în cazurile de violenta în familie**, 2007
6. GUVERNUL ROMANIEI, MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI SI PROTECTIEI SOCIALE: MEMORANDUM- **Strategia privind reforma în domeniul asistentei sociale**, martie, 2011
7. Centrul de Mediere si Securitațe Comunitara Iasi , **Violența Domestica –Ghid de Recunoastere si Asistare**, Iasi, 2002
8. Muntean, Ana, **Familii si copii în dificultate**, Edițura Mirțon ,Timisoara, 2001
9. Conștanțin, Madalina, **Maltratarea copilului –între cunoastere si interventie**, Edițura Lumen, Iasi, 2004
10. Killén, Kari, **Copilul maltratata**, Edițura Eurobiț, Timisoara, 1998
11. Miftode Vasile (coord.), **Populatii vulnerabile si fenomene de automarginalizare**, Edițura Lumen, Iasi, 2002
12. Miftode Vasile, **Fundamente ale asistentei sociale**, Edițura Eminescu, Iasi, 1999
- Miftode Vasile, **Tratat de metodologie sociologica**, Edițura Lumen, Iasi, 2003
- Organizația Salvați Copiii/Alțernative Sociale, **Ghid de bune practici pentru prevenirea abuzului asupra copilului**, Iasi, 2002
- Ordinul nr. 993/ 2004** pentru aprobarea Procedurii de conlucrare în prevenirea si monitorizarea cazurilor de violenta în familie.
- „Violența în familie”**, Ștudiu având la baza activitața Centrului Piloț de Asistența si Protecție a Victimelor Violentei în Familie, București, 1998
- Irimescu, G., **Asistenta sociala, studii si aplicatii**, cap. Violența în familie si metodologia intervenției, Ed. Polirom, Iasi, 2005
18. Centrul de Resurse Juridice si Instițuțul de Cercețare si Prevenire a Criminalitații, **Prevenirea si interventia eficienta în violenta domestica**, București, 2003
19. , Centrul Parteneriat pentru Egalitate. **Ghid de informatii si bune practici în domeniul egalitatii de sanse între femeii si barbati**, 2004
20. CENTRUL PARTENERIAT PENTRU EGALITATE/ COALITIA NATIONALA A ONG-URILOR IMPLUCATE IN PROGRME PRIVIND VIOLENȚA ASUPRA FEMEILOR: **Masuri si solutii de combatere a agresivitatii in relatiile conjugale raport, anul 2003**
21. **Source documentation**: <http://medlive.hotnews.ro/violenta-domestica-va-fi-introdusa-in-programa-de-sanatate-si-asistenta-sociala-consecinte-medicale-ale-violentei-in-familie.html> News | Published 09/09/2010 | 3233 reads
22. Alexandrescu, Gabriela- **Roma children in Romania**, Mini Print IMAS SA 2006
23. Doron-Roland, Françoise Parot- **Dictionary of Psychology, Ed Humanitas, 2006**
24. **Legea nr. 217/ 2003** cu privire la prevenirea si combaterea violentei în familie

Cu sprijinul financiar al Programului
Daphne III al Comisiei Europene

Cu sprijinul financiar al Programului
Daphne III al Comisiei Europene

Cu sprijinul financiar al Programului
Daphne III al Comisiei Europene

DE

AT

Exchange House
National Travellers Service
Great Strand Street 61
Dublin 1, Ireland
www.exchangehouse.ie
info@www.exchangehouse.ie

IEIE – International Education
Information Exchange
Hölderlinplatz 2A
70193 Stuttgart, Germany
www.ieie.de, info@ieie.de

Verein Multikulturell
Bruneckerstraße 2 d, 3. Stock
6020 Innsbruck, Austria
www.migration.cc
office@migration.cc

ANUP- International
Bd. Nicolae Titulescu, nr.
163, sector 1, Bucuresti , cod
011137, Romania
www.updalles.ro
ileanaboeru@yahoo.com

PROLEPSIS
Prolepsis
Institute of Preventive Medicine
Environmental & Occupational Health
7 Fragoklisias Street, 151 25, Marousi
Athens Greece
www.prolepsis.gr, info@prolepsis.gr